

TEISĖJŲ ETIKOS IR DRAUSMĖS KOMISIJA

S P R E N D I M A S IŠKELTI DRAUSMĖS BYLĄ TEISĖJAI I. Š.

2021 m. gegužės 27 d. Nr. 18 P-5
Vilnius

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, dalyvaujant Sigitai Jokimaitei (pirmininkė), Tomui Berkmanui (pranešėjas), Veslavai Ruskan, Urmilai Valiukienei, Snieguolei Matulienei ir Liudui Ramanauskui, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus teisininkei Olgai Baltrėnei, dalyvaujant Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjai I. Š., išnagrinėjusi Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininko M. K. teikimą dėl drausmės bylos iškėlimo Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjai I. Š.,
susipažinusi su medžiaga,

n u s t a t ė :

Teisėjų etikos ir drausmės komisijoje (toliau – Komisija) 2021 m. vasario 5 d. gautas Vilniaus miesto apylinkės teismo (toliau – VMAT) pirmininko M. K. (toliau – Pareiškėjas) teikimas dėl drausmės bylos iškėlimo Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjai I. Š.. Pareiškėjas teikime nurodo, kad teisėja I. Š. visuomenės informavimo priemonėse viešai išplatino keletą publikacijų, kuriose menkina teismų sistemą, teismų savivaldos institucijas ir jose visuomenine veikla užsiimančius teisėjus, taip pat Vilniaus miesto apylinkės teismo kolegas – teisėjus ir teismo personalą. Teikime taip pat akcentuojama, kad teisėja I. Š. nepagarbiai ir menkinančiai savo bei žiniasklaidos atstovų „Facebook“ paskyroje atsiliepė apie kolegas, teismų savivaldos institucijų priimtus sprendimus ir pan. Pareiškėjas nurodo, kad jam nekyla abejonių, kad teisėja turi teisę reikšti įsitikinimus, išsakyti konstruktyvią, faktais pagrįstą, kritiką tiek atskiriems teisėjams, tiek jų grupėms ar visai teismų sistemai, siekdama tobulinti teismų teikiamų paslaugų kokybę, gerinti teisėjų darbo sąlygas ir pan. Pareiškėjo teigimu, iš teisėjos I. Š. viešų pasisakymų spaudoje galima spręsti, kad ji siekė ne pirmiau paminėtų, o kitų siaurų asmeninių tikslų, siekdama nepagrįstai save pateikti kaip teismų sistemos auką bei viešai sumenkinti kolegas, dirbančius teismų savivaldos institucijose, visuomenės akyse pažeminti visą teismų sistemos autoritetą, padaryti teismų sistemą paniekos verta, tariamai nesitvarkančia su problemomis struktūra ir atitinkamai save pateikti kaip „kovotoją už teisybę“.

Teikime nurodoma, kad teisėja I. Š. davė interviu dienraščio „Lietuvos rytas“ 2019 m. spalio 25 d. publikacijoje „Nebeištvėrusi prabilo Vilniaus teisėja – apie spaudimą, numylėtinių karjerą ir mįslingą bendradarbės mirtį“, kurioje ji nurodė: „*Mūsų savivaldos institucijose nevyksta diskusijų, argumentų kovos, tik linksima galva. Tai – lyg stovintis vanduo. Į Teisėjų tarybą, Teisėjų etikos ir drausmės komisiją, Vertinimo komisiją, Garbės teismą patenka tik pirmininkams ištikimi žmonės.*“ Pareiškėjo teigimu, tokie teisėjos vieši pasisakymai menkina Teisėjų tarybos autoritetą, teismų bendruomenės įvaizdį visuomenėje, žemina jų garbę, kadangi iš viešų teisėjos I. Š. pasisakymų sudaromas įspūdis, kad teismų savivaldos institucijų nariai į savivaldos institucijas išrinkti ne Visuotinio teisėjų susirinkimo metu balsuojant kitiems kolegoms, o neskaidriai veikiant kažkokiems asmenims. Be to, Pareiškėjas pažymi, kad, pasisakydama dėl atrankų, teisėja I. Š. nurodo, kad „*Būna, kad dalyvauja tikrasis kandidatas ir statistas, kad atranka gražiau atrodytų. Nepatogu rinktis iš vieno, tai paprasčiau, kad dalyvautų ir statistas, pavyzdžiui, pretenduojant į pirmininko ar jo pavaduotojo vietą. Statistui atsilyginama kokiomis nors pareigomis*“. Pareiškėjo

vertinimu, tokie teisėjos I. Š. išdėstyti niekuo nepagrįsti kaltinimai neatitinka dalykiškos kritikos reikalavimų ir diskredituoja teismų įvaizdį visuomenėje, menkina teisėjų atrankos komisiją, preziumuojamas vykstančių atrankų nesąžiningumas, kuriama atrankų neskaidrumo iliuzija.

Pareiškėjas taip pat pažymi, kad šiame interviu teisėja I. Š. savo teiginius dėsto taip, kad susidarytų įspūdis, jog dėl teismų vidinės įtampos ir konkrečiai Vilniaus miesto apylinkės teismo administravimo problemų mirė viena iš teismo teisėjų. Tą patį teisėja nurodė savo 2019 m. rugsėjo 24 d. prašyme Teisėjų tarybai. Pareiškėjo vertinimu, tokie teisėjos I. Š. deklaratyvūs niekuo nepagrįsti teiginiai dėstomi siekiant sumenkinti teismo pirmininką, sustiprinti tariamų problemų įspūdį.

Pareiškėjas teikime nurodo, kad teisėja I. Š. dienraštyje „15min.lt“ 2020 m. vasario 5 d. paskelbė publikaciją pavadinimu „Kada šaudysime Temidės rūmuose nuvarytus arklius?“, kurioje, be kita ko, nurodo, kad „...teismų sistema turi daugybę kitokių vidinių problemų, kurios kelia didžiulę grėsmę teisėjo nepriklausomumui: teismų pirmininkų praktiškai neribota valdžia ir piktnaudžiavimas; teisėjo darbo sąlygos, karjera, darbo vertinimas priklauso tik nuo pirmininko; nepotizmas...“. Pareiškėjo teigimu, tokie straipsnyje išdėstyti kaltinimai teismų pirmininkams yra deklaratyvūs, dėstomi nenurodant konkrečių situacijų, nepateikiant tai patvirtinančių įrodymų, kenkia vidinio administravimo subjektų reputacijai, teismų autoritetui, menkina jų įvaizdį visuomenėje.

Teikime taip pat nurodoma, kad teisėja I. Š. 2020 m. liepos 17 d. savo socialinio tinklo paskyroje „Facebook“ viešai įdėjo tekstą, susijusį su Teisėjų garbės teismo nagrinėtomis bylomis: „Tą pačią dieną 9 val. buvo skelbiamas sprendimas ir mano kolegos byloje. Mano kolega kaip lojalus, savas teisėjas gavo blic procesą su atitinkamu sprendimu, jo sprendimas buvo paskelbtas viešai, jį galėjo išklaudyti bet kas. Jo paskelbimui buvo iš anksto pasiruošta – pranešimai spaudai, interviu žurnalistam, padėkos su ašarom akyse ir t. t. Mano procesas užtruko metus laiko, sprendimas buvo paskelbtas galima sakyti slapta – nuotoliniu būdu, kad jau tik niekas nieko apie tai nežinotų ir neduok Dieve dar čia kažkoks nesusipratimas maišysis po kojų ar drįs paverkšlenti kokiam žurnaliūgai....Tokie driskiai kaip aš garbės neturi. Privilegiją į garbę turi tik elitas. Tyčiotis iš teisėjo galima, tai teismo pirmininko diskrecija. Nepadariau jokie pažeidimo, bet jokių karjeros galimybių neturiu ir niekada neturėsiu. Ir netgi kovoju tai ne dėl karjeros, o dėl išlikimo, kiekvieną dieną bijau būti pakišta, papulti ant kokios nors provokacijos ar pan. Bet koks nesusipratimas darbe ar bet kur kitur man profesinė prasme bus pražūtingas. Nuo pat 2016 metų dirbu vienu didžiausių krūvių, atsitiktine tvarka man skiriama vieni didžiausių bylų krūviai. Šiuo metu mano bylų likutis 60 vienetų, t. y. šiuo metu aš turiu 60 nagrinėjamų bylų. Jos netelpa į seifą, stovi kalnai sustatyta ant kėdžių, stalų ir grindų. Aš nežinau už ko griebtis, nuo ko pradėti, ką skaityti, ką daryti ir kaip su visu tuo tvarkytis. O mano kolega ir iki šios istorijos dirbęs ženkliai mažesniu krūviu nei aš, ir po jos išeis laimėtoju, nes jo visas bylas nušalinimo laikotarpiu išdalino kolegom ir dabar jis grįš į darbą kaip naujai gimęs, pradėdamas nuo nulio. Su baimė ir įtampa laukiu patikrinimų ir jų rezultatų, nes tikrinant mane, ieškoma tik klaidų, o jeigu jų nerandama tai jos sukuriamos. Teisėjų veiklos vertinimai dabar pradėti daryti pagal naujai patvirtintą tvarką. Kai pamačiau tokio naujo vertinimo išvadą, surašytą kolegai, aš supratau, kad aš kito savo veiklos vertinimo galiu ir nepraeiti, nepaisant to, kad dirbu savo darbą visa širdimi sąžiningai ir stropiai, taip gerai, kaip tik galiu... Tuo tarpu mano kolega garbės teismo sprendime aprašytas taip, kad norisi ne bausti, o apdovanoti. O kiek dar teigiamų įvertinimų viešai buvo pasakyta apie jį viso proceso metu. Praėjus metam po nuobaudos įsigaliojimo kolegai niekas neturės teisės prikišti šito nubaudimo, aš tuo tarpu savo „dėmės“ nenusiplausiu niekada, nors nieko blogo nepadariau, tik stengiausi sąžiningai dirbti ir vykdyti savo pareigas. Tai čia tokia banali iliustracija, ką tu gauni būdamas lojaliu, atsidavusiu sistemai žmogumi, ir ką gauni, kai sistema nusprendžia, kad tu jai nereikalingas, jai kenki ir jie nenori su tavimi dirbti.“ Pareiškėjas teikime pažymi, kad iš teksto turinio aišku, kad teisėja menkina ne tik Teisėjų garbės teismą ir jo poziciją, bet ir teisėją M. S., kurio bylą išnagrino Teisėjų garbės teismas ir priėmė sprendimą jam taikyti drausminę nuobaudą. Šis teisėjas įvardijamas kaip „lojalus, savas“. Anot Pareiškėjo, toks komentaras nukreiptas į konkretų žmogų, menkina šį asmenį kaip žmogų. Be to, Pareiškėjas akcentuoja, kad šiame tekste viešai tvirtinami objektyvios tiesos neatitinkantys duomenys apie tai, kad neva teisėja „...Nuo pat 2016 metų dirbu

vienu didžiausių krūvių, atsitiktine tvarka man skiriama vieni didžiausių bylų krūviai. Šiuo metu mano bylų likutis 60 vienetų, t. y. šiuo metu aš turiu 60 nagrinėjamų bylų...“. Šiuo aspektu Pareiškėjas pažymi, kad teisėja I. Š. 2020 m. gegužės 26 d. kreipėsi į teismo administraciją dėl duomenų apie krūvį pateikimo, todėl apskaičiavus jos krūvį buvo nustatyta, kad, lyginant su kitais teisėjais, jos krūvis tuo laikotarpiu buvo vidutinis, labiau į mažesnę pusę. Taigi, anot Pareiškėjo, teisėja I. Š. siekdama savo paskyrą stebinčių asmenų (apie 1500 draugų ir apie 450 stebinčių teisėjos profilį, tarp kurių yra ir žiniasklaidos atstovų, teisėjų ir kitų asmenų) palankumo ir pritarimo, pateikia tikrovės neatitinkančią informaciją, manipuliuoja bylų skaičiais, taip siekdama diskredituoti tiek teismų sistemą, tiek konkretaus teismo administraciją, ją sumenkinti, sukurti iliuziją apie tai, kad ji neva tyčia apkraunama didesniu darbo krūviu nei kiti teisėjai, nors objektyviai bylų skirstymas vykdomas tik automatizuotu būdu LITEKO bylų skirstymo moduliui.

Teikime taip pat nurodoma, kad teisėja I. Š., savo „Facebook“ paskyroje 2020 m. liepos 17 d. įdėjusi pirmiau minėtą tekstą, toleruoja po šiuo tekstu kitų „Facebook“ vartotojų įžeidamus turinio komentarus, kurie adresuoti tiek konkrečioms teisėjoms, tiek visai teismų bendruomenei. Antai vartotoja V. S. (buvusi Vilniaus miesto apylinkės teismo posėdžių sekretorė) ir kitus teisėjus vadina „apsisnarglėjusiais“, „sielos ubagais“, „išsigimėliais“. Teisėja I. Š. ne tik kad toleruoja, bet dar ir pažymi kai kuriuos komentarus kaip patikusius. Pareiškėjas teikime pažymi, kad jis negali matyti teisėjos „Facebook“ paskyroje platinamos informacijos, tačiau visus šiuos duomenis pateikė pasipiktinę kiti teismo teisėjai, kai kurių kitų institucijų darbuotojai ir jam kaip teismo pirmininkui kėlė klausimą, ar tai galima toleruoti.

Pareiškėjas nurodo, kad teisėja I. Š. žiniasklaidos atstovo „Facebook“ paskyroje po paskelbtu straipsniu 2020 m. gegužės 25 d. parašė tokį komentarą: „I. Š.: Yra vienas niuansas – M. važiuo į darbą. Su kvapu ir su promilėm, tai rodo kad darbe jaučiasi pakankamai drąsiai. Jis M. draugas, lojalus, savas teisėjas, gal todėl ir nebijojo važiuoti į darbą – kur reikalavimai girtumui skirtingai nei prie vairo, yra 0 promilių, su kvapu ir su promilėmis. Taip, jis geras teisėjas, jį vertina M., viešai giria V., bet ta teisėja, kur Jūs, D., per Kalėdas aprašėt, irgi buvo gera teisėja. Kodėl jai nei vieno gero žodžio neparašėt? Ar su ja kas nors buvo blogai? O kas būtų, jeigu M. vietoje mane būtų sustabdę su tom 0,6 promilėm??? Spėju, net išsiblaivyt nespėjus būčiau ir jau būčiau ne tik atleista, bet ir aprašyta taip, kad gėda būtų ne tik man, bet ir mano šeimai, artimiesiems. Nepaisant visko, visada laikiausi pozicijos, kad už tokį pažeidimą atleidimas iš pareigų yra per griežta priemonė.“ Tokie teisėjos I. Š. vieši pasisakymai, Pareiškėjo įsitykinimu, menkina ne tik teismo pirmininką, bet ir visą teismų sistemą, sudaro iliuziją, kad neva kai kuriems teisėjams taikomi išskirtiniai standartai, kad teismo pirmininkas toleruoja kai kurių teisėjų, neva neblavių, pasirodymą darbe. Pareiškėjas teikime tvirtina, kad teisme niekam nėra taikomos privilegijos ar daromos nuolaidos.

Be to, Pareiškėjas nurodo, kad teisėja I. Š., savo „Facebook“ paskyroje įdėjusi straipsnį apie išteisintą teisėją, viešuose komentaruose su kitais asmenimis diskutuoja ir viename iš komentarų nurodo, kad „...čia yra baisūs dalykai, apie ką čia jie rašo. Ir jie taip pat puikiai apibūdina mūsų bendruomenę – prasisiekėliai, savanaudžiai karjeristai, egoistai, lipantys kitiems per galvas, abejingi kitų likimui, be principų ir sąžinės. Nereikia manyti, kad mes tik tarpusavyje tokie. Bylose su žmonėmis mes lygiai tokie patys, tik veidmainystės daugiau.“ Pareiškėjo teigimu, tokiu komentaru, nenurodydama konkrečių atvejų ir aplinkybių, teisėja I. Š. rodo nepagarbą kolegoms, juos menkina, vadina negatyviais epitetais.

Pareiškėjo vertinimu, tokie teisėjos pasisakymai pirmiau nurodytuose dokumentuose ir viešojoje erdvėje netoleruoti, neatitinkantys santūrumo, mandagumo ir korektiškumo reikalavimų. Teisėjos I. Š. pasisakymuose buvo vartojama netinkama leksika, reiškiamą panieką kitiems kolegoms, savivaldos institucijų nariams (jie pašiepiamai vadinami „Dievų olimpu“, teigiama, kad jie nieko nedarą ir pan.). Teisėjos pasisakymai apie kolegas teisėjus yra užgaulūs, nemandagūs, netaktiški, jais išreikšta neigiama nuomonė apie konkrečius teisėjus ir jie yra viešai žeminami. Pareiškėjo teigimu, taip kalbėdama teisėja I. Š. akivaizdžiai siekė diskredituoti jai neįtikusius ar nepatikusius, kitokią poziciją turinčius teisėjus, sumenkinti jų, o kartu ir teismo, kaip vienos iš valstybės valdžių, autoritetą. Pareiškėjo vertinimu, teisėja I. Š. nesilaiko Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų padarumo (13 straipsnio 3–5 ir 7 punktai), solidarumo (16 straipsnio) principų ir

toks teisėjos I. Š. elgesys vertintinas kaip teisėjo vardą žeminantis ir teismų autoritetui kenkiantis poelgis, užtraukiantis drausminę atsakomybę.

Pareiškėjas teikime nurodo, kad teisėjai I. Š. 2019 m. liepos 10 d. paskirta nagrinėti baudžiamoji byla Nr. 1-129-827/2020, kurioje vienam iš kaltinamųjų taip pat atstovauja teisėjos pažįstamas advokatas. 2019 m. spalio 31 d. 9:00 val. teismo posėdyje teisėja deklaravo, kad su šiuo advokatu yra pažįstami nuo ankstesnio darbo Vilniaus miesto apylinkės teisme, tačiau su advokatu jokių kontaktų nepalaiko, laisvalaikiu nebendrauja. Proceso dalyviai teisėjai nušalinimo nepareikšė. Nepaisant to, teisėja nurodė, kad „...iš viešosios erdvės ir viso kito yra čia tokių visokių niuansų mūsų toje teisinėje sistemoje, tai sakau, aš tiesiog bijau, nes pavyzdžiui aš esu turėjusi tokią situaciją, kada net neturint, niekada neturėjau skundų, man vienoj byloj, na tiesiog ten taktika buvo, toks žmogus viską skundė ir tą patį K. skundė, parašė skundą, man pradėjo drausmės bylos procedūrą, tos drausmės bylos man neiškėlė, bet aš turėjau nusišalinti nuo bylos. Kada vidury proceso tau pradeda drausmės bylos procedūrą ir nieko neranda, tai man buvo, nu aš tokių praktikų nežinau. Tai vat šitoj vietoj, tiesiog aš atvirai ir sąžiningai sakau, kad šitoj vietoj suveikė mano „apsidraudėliškas“ ir aš pabandyčiau nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, tam, kad pasitikrinti, nes aš galiu išnagrinėti bylą, čia dirbti labai daug ir įdėti labai daug darbo, o po to gali kažkas pasakyti, kad na žinot, negalėjot teisėja nagrinėt bylos ir reikia ją iš naujo nagrinėti ir dar man pagrasinti drausmės bylom. Tai irgi. Tai šitoj vietoj sakau, aš prisipažįstu, kad grynai noriu pasitikrinti, ar primininkas sutinka, vat sakysim įvertina mano tuos nusišalinimo motyvus, ar aš galiu nagrinėti bylą. Mano galva aš galiu, nes aš vieną bylą esu išnagrinėjusi ir išėjusi sprendimo ir toj byloj irgi tą patį padarysiu, grynai tam, kad pasitikrinti...“, ir nusprendė nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, priimdama 2019 m. spalio 31 d. nutartį. Pareiškėjas teikime nurodo, kad dieną anksčiau, t. y. 2019 m. liepos 9 d., teisėjai I. Š. paskirta nagrinėti ir kita baudžiamoji byla Nr. 1-2259-827/2019, kurioje kaltinamajam atstovavo tas pats advokatas. Teisėja I. Š. 2019 m. spalio 17 d. 9:00 val. teismo posėdyje deklaravo, kad su šiuo advokatu yra pažįstami nuo ankstesnio darbo Vilniaus miesto apylinkės teisme, tačiau su advokatu jokių kontaktų nepalaiko, laisvalaikiu nebendrauja ir nemato pagrindo nusišalinti nuo baudžiamosios bylos nagrinėjimo. Teisėja bylą greitai išnagrinėjo ir nuosprendį paskelbė 2019 m. lapkričio 4 d. 16:30 val. Tačiau nuo baudžiamosios bylos Nr. 1-129-827/2020 nagrinėjimo, kuri buvo gana sudėtinga ir gana didelės apimties, teisėja nutarė nusišalinti. Pareiškėjas teikime pažymi, kad teisėja I. Š. dėl individualių asmeninių aplinkybių, nesant tam objektyvių ar subjektyvių nešališkumo principo turinį sudarančių aplinkybių, vengia vykdyti Lietuvos Respublikos Konstitucijos bei Lietuvos Respublikos teismų įstatymo jai pavestas teisėjo funkcijas, sudaro proceso dalyviams įspūdį, kad neišmano teisinio reglamentavimo, proceso metu nukrypusi nuo bylos esmės, pasakoja savo asmeninius išgyvenimus, diskutuoja su advokatu dėl teisėjo nepriklausomumo esmės, pasakoja apie jai kylančias baimes, kas nėra susiję su nagrinėjama byla, kalba apie su byla nesusijusius asmenis. Pareiškėjo vertinimu, teisėja I. Š. savo elgesiu pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų padorumo (13 straipsnio 2 punktas), pavyzdingumo (14 straipsnio 1 ir 7 punktai) ir padorumo (15 straipsnio 1–3 punktai) principų reikalavimus, toks teisėjos I. Š. elgesys vertintinas kaip teisėjo vardą žeminantis ir teismų autoritetui kenkiantis poelgis, užtraukiantis drausminę atsakomybę.

Teikime taip pat nurodoma, kad, pagal Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalį, teisėjas privalo raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis. Pareiškėjas nurodo, kad teismo administracijai atsitiktinai tapo žinoma, kad teisėja I. Š. 2019 m. rugsėjo 16 d. skundu kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą, o jos skundo pagrindu buvo užvesta administracinė byla Nr. I2-1017-484/2020, kurioje teismas 2020 m. balandžio 22 d. priėmė sprendimą. Pagal teisėjos I. Š. skundą Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme užvesta byla Nr. A-4387-261/2020. Pareiškėjas teikime pažymi, kad teisėja I. Š., nesilaikydama Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalies reikalavimų, apie šiuos teismo procesus teismo pirmininko neinformavo. Pareiškėjas pastebi, kad paminėtos Teismų įstatymo teisės normos paskirtis yra viešųjų ir privačių interesų atribojimas, išviešinimas, kontrolė ir prevencija, siekiant užtikrinti, kad darbo priemonės ir registrai nebūtų naudojami asmeniniais tikslais, o tai apsunkina teismo administravimą ir išteklių kontrolę. Taip pat teikime pažymima, kad tokia informacija, kai teisėjas kreipiasi į teismą dėl teismų savivaldos institucijų veiksmų, gali

sudominti žiniasklaidą, galimi įvairūs atsiliepimai žiniasklaidoje apie teismą, todėl, anot pareiškėjo, yra logiška, kad teismo administracija turi žinoti apie procesus, kuriuose šalis yra teisėjas.

Teisėjų etikos ir drausmės Komisija 2021 m. kovo 24 d. gavo papildomą medžiagą dėl teisėjos I. Š.. Pateiktame teikime nurodyta, kad 2021 m. kovo 20 d. dienraštyje www.lrytas.lt straipsnyje „Apie teismų užkulisius prabilusią teisėją sekė šnipų akys, bet ji nepabūgo ir atvėrė dar daugiau bėdų“ teisėja I. Š. apibūdina kolegą, teismų sistemą ir Lietuvos Respublikos Prezidento instituciją, be to, iš straipsnio turinio matyti, kad teisėja kalba visų teisėjų vardu: „...*Skubėdami teisėjai negali tinkamai pagrįsti sprendimų. Todėl neretai būna, kad jie tik nukopijuoja praktiką, o nepateikia argumentų, kurie reikalingi konkrečiai bylai.*“ Be to, šiame straipsnyje viešai tvirtinami duomenys apie tai, kad „...*Atrankos į vadovus vykdavo ir tebevyksta keistai – jų metu paklausama ir teismo kolektyvo nuomonės, bet dažniausiai paskiriamas toks kandidatas, kurį kolektyvas įvertina blogiausiai. Pavojinga yra tokia situacija, kai pirmininkai turi pernelyg plačius, gali daryti įtaką teisėjo profesinei veiklai ir karjerai. Tai verčia teisėjus pataikauti, jie bijo kalbėti apie bėdas. Tokiu būdu teisminė valdžia tampa vis uždaresnė. Sistema gali pradėti dirbti ne žmonėms, o pati sau ir politikams... Per pirmininkus gali būti daroma įtaka sistemai, o per ją – įtvirtinta politinė įtaka, susidorojama su konkurentais, kritikais...*“ Taip pat šiame straipsnyje teisėja I. Š. šalies vadovo G. N. suburtą gausią patarėjų komandą apibūdino kaip silpną: „...*Mums, teisėjams, susidaro įspūdis, kad Prezidento komanda – silpna. Ji nesupranta, ko mums reikia, kad teisėjų karjera vis dar priklausotų nuo principo „myli ar nemyli“ ... Gali būti, kad Prezidentūra nenori eiti į konfliktą su teismų sistemos vadovais, kuriems dabartinė situacija yra patogi...*“ Taip pat Pareiškėjas Komisijai pateikė www.laisvaslaikraštis.lt publikaciją, iš kurios matyti, kad teisėjos I. Š. paskyra socialiniame tinkle „Facebook“ nėra nevieša, nes minėtame straipsnyje pažodžiui cituojami jos 2020 m. liepos 17 d. pasisakymai iš socialinio tinklo „Facebook“ teisėjos paskyros.

Teisėja I. Š. rašytiniame paaiškinime Komisijai nurodė, kad teikimas yra visiškai nepagrįstas. Teisėja nurodė, kad visi jos vieši pasisakymai spaudoje, interneto portaluose, „Facebook“ paskyroje, kitų asmenų „Facebook“ paskyrų komentarų skiltyse ir pan. yra susiję su prigimtinė teise turėti įsitikinimus, laisvai juos reikšti, taip pat kritikuoti valstybės įstaigų ir pareigūnų darbą ir kyla iš Konstitucijos 25, 33 straipsnių įtvirtintų nuostatų.

Teisėja pažymėjo, kad tiek straipsniuose, tiek socialiniame tinkle „Facebook“ laiko juostoje reiškiami jos nuomonė apie bendras ir galias teismų sistemos problemas, šiuose pasisakymuose nėra kalbama apie konkrečius asmenis, jie nėra reiškiama nekorektiškai ar neetiškai ir joks teismo pirmininkas ar kitas teismų sistemos vadovas negali uždrausti teisėjui turėti savo įsitikinimus ir nuomonę įvairiais teismų sistemos ir veiklos klausimais, laisvai juos reikšti bei viešai kalbėti apie tai, kas iš tikrųjų vyksta teismų sistemoje ir teismuose. Teisėja mano, kad VMAT pirmininkas, piktnaudžiaudamas savo padėtimi, per kitus asmenis neteisėtai stebi ją, renka duomenis apie jos privatų gyvenimą, persekioja ją ir tokiu būdu pažeidžia jos teisę į privatumą.

Teisėjos vertinimu, VMAT pirmininkas piktnaudžiauja turimais įgaliojimais inicijuoti drausmės bylos iškėlimo procesą, turi tikslą atkeršyti jai už tai, kad ji gynė savo teises, VMAT pirmininkui neteisėtai atskleidus itin jautrią informaciją apie jos dalykinę reputaciją ir privatų gyvenimą, taip pat turint tikslą pakenkti jos dalykinei reputacijai, eliminuoti ją kaip konkurentę pretenduojant į Vilniaus apygardos teismą ir taip sudaryti sau, t. y. VMAT pirmininkui, palankesnes pozicijas vykstančioje atrankoje į aukštesnės instancijos teismą. Paaiškinime teisėja pažymėjo, kad visi įvykiai, nurodyti teikime, yra buvę 2019 metais, 2020 m. pradžioje ir viduryje, t. y. nuo jų praėję daugiau nei pusė metų ar net pusantrų metų, tačiau teikimą VMAT pirmininkas Komisijai pateikė tik 2021 m. vasario 5 d., t. y. tuo metu, kai vyksta Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos posėdžiai vykdant atranką į Vilniaus apygardos teismo teisėjo pareigas.

Teisėjos vertinimu, pateiktas teikimas yra įžeidžiančio turinio, kadangi VMAT pirmininkas ją pateikia kaip „*kovotoją už teisybę*“. Be to, anot teisėjos, VMAT pirmininko pasisakymai, kad „*ji pasisakydama dėl nešališkumo aspektų neišmano įstatymų*“ yra įžeidžiantys ir viešai menkinantys. Teisėja paaiškinime pažymėjo, kad visuose teikime nurodytuose teiginiuose ji reiškia savo nuomonę bendrai apie teismų sistemą ir jos problemas, susijusias su nepakeliamais darbo krūviais ir sąlygomis. Teisėja paaiškinime akcentuoja, kad ji nekalba apie konkrečius žmones

ir nevertina nė vieno teisėjo ar teismo pirmininko. Teisėja I. Š. mano, kad VMAT pirmininkas ją persekioja dėl viešai reiškiamos kritikos.

Dėl teikime nurodyto sprendimo nusišalinti nuo bylos Nr. 1-129-827/2020 nagrinėjimo ir nusišalinimo motyvų, teisėja I. Š. paaiškino pažymėjo, kad šioje dalyje teikimas yra teikiamas išimtinai tik dėl jos procesinės veiklos ir pažeidžia Konstitucijoje įtvirtintą teisėjo nepriklausomumo principą.

Paaiškino teisėja I. Š. nurodė, kad ji neinformavo VMAT pirmininko apie tai, jog 2019 m. rugsėjo 22 d. su skundu kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinę teisumą, kadangi šis procesas niekaip negalėjo sukelti viešųjų ir privačių interesų konflikto. Teisėja paaiškino, kad byla nagrinėjama ne bendros kompetencijos, o administraciniame teisme, tos bylos proceso šalys yra Nacionalinė teismų administracija ir Pretendentų į teisėjus atrankos komisija, todėl, anot teisėjos, ji neprivalo informuoti VMAT pirmininko apie tuos procesus ir tas bylas, kurios nesusijusios su galimu viešųjų ir privačių interesų konfliktu ir nesusijusios su jos darbine veikla.

Komisijos posėdyje teisėja I. Š. patvirtino rašytiniame paaiškinyje išdėstytas aplinkybes. Papildomai teisėja paaiškino, kad ji turi saviraiškos laisvę, taip pat turi teisę laisvai reikšti savo nuomonę, todėl nei teismo pirmininkas, nei kitas asmuo negali uždrausti jai kalbėti apie teismų sistemoje esančias problemas.

Drausmės byla teisėjai I. Š. iškeltina

Teisėjų etikos ir drausmės komisija iškelia teisėjui drausmės bylą, kai teisėjo veiksmuose nustato nusižengimų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – ir Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalyje, požymių. Teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinamos priežasties.

Svarstant teisėjos I. Š. drausminės atsakomybės klausimą privaloma nustatyti teisėjos kaltę, kuri yra būtina drausminės atsakomybės sąlyga.

Dėl teisėjos I. Š. pasisakymų visuomenės informavimo priemonėse

Nagrinėjamu atveju Komisijos prašoma įvertinti, ar teisėjos I. Š. veiksmuose nėra drausminės atsakomybės požymių, t. y. prašoma įvertinti, ar yra pagrindas pripažinti, kad teisėja bendraudama su žiniasklaidos atstovais visuomenės informavimo priemonėse, viešai, reikšdama savo nuomonę apie teismų sistemą, teismų savivaldos institucijas ir jose visuomenine veikla užsiimančius teisėjus, taip pat apie Vilniaus miesto apylinkės teismo kolegas teisėjus pažeidė Teisėjų etikos kodekso taisykles.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, vertindama teisėjos I. Š. elgesį, pažymi, kad teisėjams yra keliami itin aukšti etinio bei moralinio pobūdžio reikalavimai, jų reputacija turi būti nepriekaištinga, kuri, be kita ko, reikalauja, kad teisėjas elgtųsi pavyzdinai, korektiškai ir santūriai. Tiek eidamas tiesiogines pareigas, tiek laisvu nuo pareigų atlikimo metu teisėjas turi laikytis Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų reikalavimų. Visuomenė ir teisėjų savivaldos institucijos, vertindamos teisėjų elgesį etikos aspektu, vadovaujasi ypač aukštais teisėjo elgesiui keliamais standartais – *noblesse oblige* (aukšta) padėtis įpareigoja.

Bangaloro teisėjų elgesio principai numato, kad teisėjas turi rodyti gerą pavyzdį ir skatinti aukštų teisėjo elgesio standartų įgyvendinimą, siekdamas sustiprinti visuomenės pasitikėjimą teismais, kuris yra svarbus teisėjų nepriklausomumo apsaugos garantas (nepriklausomumo principo taikymas).

Bangaloro teisėjų elgesio principai taip pat numato, kad teisėjas, kaip nuolatinis visuomenės stebėjimo objektas, turėtų savo noru sutikti su asmeniniais apribojimais, kurie paprastaiems piliečiams atrodytų našta. Teisėjas turėtų elgtis taip, kad jo elgesys neprieštarautų teisėjo pareigų orumui; teisėjas, kaip ir kitas pilietis, turi teisę į žodžio, tikėjimo, susivienijimų ir susirinkimų laisvę, tačiau naudodamasis šiomis teisėmis teisėjas visada turi elgtis taip, kad išsaugotų savo pareigų orumą, teismų nešališkumą ir nepriklausomumą (teisingumo principo taikymas).

Konstitucinėje jurisprudencijoje ne kartą pasisakyta, kad teismai, būdami viena iš valstybės valdžią – teisminę valdžią – įgyvendinančių, teisingumą vykdančių institucijų, turi veikti taip, kad visuomenė jais pasitikėtų. Teisėjas privalo vengti bet kokių nepagrįstų vertinimų, pasisakymų, kuriais gali būti kompromituojama teismų sistema, kolegų teisėjų darbas vykdamas teisingumą. Viešai reikšdamas savo nuomonę, teisėjas visada turi jausti atsakomybę, apgalvoti savo sakomų žodžių reikšmę ir dėl ištartų žodžių galinčias kilti pasekmes. Be to, teisėjas visada turi išlikti apdairus santykiuose su spaudos atstovais ir susilaikyti nuo bet kokių asmeninių santykių aptarinėjimo su žurnalistais, taip pat nuo nepagrįstų komentarų.

Komisija vadovaujasi visuotinai pripažintomis nuostatomis, kad teisėjai, kaip ir kiti visuomenės nariai, turi ir gali naudotis saviraiškos laisve bei teise kritikuoti. Teisėjai turi teisę reikšti savo įsitikinimus, išsakyti konstruktyvią, faktais pagrįstą kritiką tiek atskiriems teisėjams, tiek jų grupėms, teismų vadovams ar visai teismų sistemai, siekdami tobulinti teismų teikiamų paslaugų kokybę, gerinti teisėjų darbo sąlygas ir pan. Tačiau naudodamiesi šiomis teisėmis ir laisvėmis, teisėjai privalo išsaugoti savo profesijos garbę ir prestižą bei užtikrinti teisėjų etikos principų laikymąsi.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnio 1–4 dalyse nustatyta, kad žmogus turi teisę turėti savo įsitikinimus ir juos laisvai reikšti. Žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją bei idėjas. Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai. Laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją nesuderinama su nusikalstamais veiksmais – tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu ir dezinformacija.

Komisija sutinka su teisėjos I. Š. argumentais, kad ji, būdama teisėja, turi teisę bendraudama su žiniasklaida reikšti savo nuomonę (kaip ir bet kuris kitas asmuo). Galiojančiuose norminiuose teisės aktuose Lietuvos Respublikos teisėjams nenustatyta saviraiškos laisvės apribojimų ar juolab draudimų, kurie šią laisvę paneigtų ir (arba) galėtų būti vertinami kaip diskriminaciniai socialinio profesinio statuso aspektu. Teisėjų saviraiškos laisvė ribojama tik tiek, kad ji gali (turi) būti įgyvendinama atsižvelgiant būtent į teisėjų statusą, kuriam keliami didesni, negu kitiems asmenims, reikalavimai, įtvirtinti Teisėjų etikos kodekse.

Teisėjų etikos kodekse įtvirtinti padarumo, pavyzdingumo ir solidarumo principai nustato, kad teisėjas darbinėje ir kitoje viešojoje veikloje bei privačiame gyvenime privalo elgtis sąžiningai, korektiškai, mandagiai, garbingai, netoleruoti asmens įžeidinėjimo ar žeminimo, nemenkinti kitų bendradarbių darbo, elgtis su jais bei kitais asmenimis pagarbiai, spręsti konfliktines situacijas taikiai ir mandagiai, nereikšti niekam paniekos, neįžeidinėti, neplūsti, nevertoti smurto, kitaip savo elgesiu nežeminti teisėjo ir teismų vardo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 punktai); teisėjas profesinėje veikloje ir privačiame gyvenime savo elgesiu, kalba, drausme, išvaizda privalo rodyti pavyzdį, laikydamasis visuotinai pripažintų moralės normų ir etikos reikalavimų nežeminti teisėjo vardo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1 punktas); teisėjas privalo teisėjų tarpusavio santykius grįsti pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu, padėti vienas kitam apsiginti nuo šmeižto žiniasklaidoje, neadekvačios kritikos ar profesinio diskreditavimo (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 ir 3 punktai).

Bangaloro teisėjų elgesio principai nustato, jog teisėjas turi užtikrinti, kad jo elgesys protingo stebėtojo požiūriu būtų nepriekaištingas. Teisėjo veiksmai ir elgesys turi patvirtinti žmonių tikėjimą teismų sistemos garbingumu (garbingumo principo taikymas).

Komisija, išnagrinėjusi teikimo medžiagą, konstatuoja, kad teisėjos I. Š. viešai pasakyti žodžiai, kurie cituojami 2019 m. spalio 25 d. dienraštyje „Lietuvos rytas“ publikacijoje

„Nebeištvėrusi prabilo Vilniaus teisėja – apie spaudimą, numylėtinių karjerą ir mįslingą bendradarbės mirtį“: <...> *Mūsų savivaldos institucijose nevyksta diskusijų, argumentų kovos, tik linksima galva. Tai – lyg stovintis vanduo. Į Teisėjų tarybą, Teisėjų etikos ir drausmės komisiją, Vertinimo komisiją, Garbės teismą patenka tik pirmininkams ištikimi žmonės* <...> bei <...> *Būna, kad dalyvauja tikrasis kandidatas ir statistas, kad atranka gražiau atrodytų. Nepatogu rinktis iš vieno, tai paprasčiausiai, kad dalyvautų ir statistas, pavyzdžiui, pretenduojant į pirmininko ar jo pavaduotojo vietą. Statistui atsilyginama kokiomis nors pareigomis* <...>, taip pat teisėjos I. Š. viešai pasakyti žodžiai, kurie cituojami 2021 m. kovo 20 d. dienraštyje „www.lrytas.lt“ publikacijoje „Apie teismų užkuliusius prabilusią teisėją sekė šnipų akys, bet ji nepabūgo ir atvėrė dar daugiau bėdų“: <...> *Atrankos į vadovus vykdavo ir tebevyksta keistai – jų metu paklausama ir teismo kolektyvo nuomonės, bet dažniausiai paskiriamas toks kandidatas, kurį kolektyvas įvertina blogiausiai. Pavojinga yra tokia situacija, kai pirmininkai turi pernelyg plačius įgaliojimus, gali daryti įtaką teisėjo profesinei veiklai ir karjerai. Tai verčia teisėjus pataikauti, jie bijo kalbėti apie bėdas. Tokiu būdu teisminė valdžia tampa vis uždaresnė. Sistema gali pradėti dirbti ne žmonėms, o pati sau ir politikams... Per pirmininkus gali būti daroma įtaka sistemai, o per ją – įtvirtinta politinė įtaka, susidorojama su konkurentais, kritikais* <...>, yra nesuderinami su teisėjams keliamais etikos reikalavimais.

Teisėja I. Š., būdama valstybės pareigūne, kuriai keliami aukštesni elgesio standartai, nei kitiems asmenims, savo viešais pareiškimais apie vykdomas atrankas į teismų savivaldos institucijas bei teismų pirmininkus diskredituoja valstybės teisinę sistemą, menkina visuomenės pasitikėjimą teismų institucijomis, teismų pirmininkais ir teisėjais. Tokie I. Š. deklaratyvūs, niekuo nepagrįsti teiginiai vertintini kaip teisminės valdžios diskreditavimas, kadangi iš teisėjos išsakytų žodžių pašaliniam stebėtoji susidaro įspūdis, kad teismų savivaldos institucijų nariai į savivaldos institucijas išrinkti ne Visuotinio teisėjų susirinkimo metu balsuojant kitiems kolegoms, o neskaidriai veikiant kažkokiems asmenims. Komisija mano, kad tokie teisėjos I. Š. pasisakymai yra neetiški, neatitinka teisėjų etikos reikalavimų ir kenkia teismų sistemos, visos teisėjų bendruomenės garbei bei prestižui.

Komisija taip pat konstatuoja, kad teisėjos I. Š. viešai pasakyti žodžiai, kurie cituojami 2020 m. vasario 5 d. dienraštyje „15min.lt“ publikacijoje „Kada šaudysime Temidės rūmuose nuvarytus arklius?“: <...> *teismų sistema turi daugybę kitokių vidinių problemų, kurios kelia didžiulę grėsmę teisėjo nepriklausomumui: teismų pirmininkų praktiškai neribota valdžia ir piktnaudžiavimas; teisėjo darbo sąlygos, karjera, darbo vertinimas priklauso tik nuo pirmininko; nepotizmas* <...>, yra nesuderinami su teisėjo etika.

Komisija pažymi, kad konsultacinėje Europos teisėjų tarybos nuomonėje Nr. 3 (2002 m.) pabrėžta, jog teisėjai turėtų išlikti apdairūs santykiuose su žiniasklaida, išsaugoti nepriklausomumą, nešališkumą, susilaikyti nuo asmeninių santykių aptarinėjimo su žurnalistais ir nuo nepagrįstų komentarų. Šiuo atveju teisėjos I. Š. vieši pasisakymai akivaizdžiai rodo, jog teisėja elgiasi priešingai – visuomenės informavimo priemonėse išsako neigiamą nuomonę apie teismų pirmininkus, viešai kaltina juos piktnaudžiavimu. Nors minėti pasisakymai publikacijoje nėra skirti konkrečiam asmeniui, tačiau tokie apibendrinantys ir į tam tikrą teisėjų grupę (t. y. teismų pirmininkus) nukreipti teisėjos pasisakymai viešojoje erdvėje rodo, kad teisėja viešai reiškia panieką teismų pirmininkams bei sukuria prielaidas neigiamai viešai nuomonei apie kiekvieną bet kurio teismo pirmininką visoje teismų sistemoje. Komisija laikosi nuomonės, kad tokie apibendrinantys pasisakymai grupės žmonių atžvilgiu, net jeigu ir remiamasi turima faktine informacija apie atskirus pavienius atvejus, susijusius su atskirais tos grupės atstovais, yra neetiški visos grupės, t. y. visos teismų sistemos teismų pirmininkų, atžvilgiu.

Pažymėtina, kad nepotizmas – tai tarnybinės padėties naudojimas giminėms ar draugams proteguoti. Teisėja I. Š. savo teiginiais išreiškė labai rimtus kaltinimus teismų pirmininkams, tačiau Komisijos posėdyje negalėjo nurodyti konkrečių faktų, kurie patvirtintų šiuos kaltinimus. Iš teisėjos I. Š. viešų pasisakymų galima daryti prielaidą, kad jos išsakyti teiginiai taikomi visų teismų pirmininkams Lietuvos Respublikos teismų sistemoje. Komisija konstatuoja, kad teisėjos I. Š. viešai išsakytos frazės apie teismų pirmininkus, kaltinant juos tiek piktnaudžiavimu, tiek nepotizmu, pareikštos neturint tam faktinio pagrindo, todėl vertinamos kaip nesąžiningos. Komisija

pažymi, kad, atsižvelgiant į teisėjams keliamus aukštus reikalavimus, teisėjai viešoje erdvėje turi bendrauti, teikti savo vertinimus laikydamiesi santūrumo, mandagumo, korektiškumo ir dalykiškumo reikalavimų. Komisija vertina, kad aukščiau išdėstyti teisėjos I. Š. pasisakymai yra neetiški, neatitinka teisėjo etikos reikalavimų ir kenkia teismų sistemos garbei bei prestižui.

Komisija taip pat mano, kad teisėjos I. Š. vieši pasisakymai 2021 m. kovo 20 d. dienraštyje „www.lrytas.lt“ publikacijoje „Apie teismų užkulisius prabilusią teisėją sekė šnipų akys, bet ji nepabūgo ir atvėrė dar daugiau bėdų“: „...*Skubėdami teisėjai negali tinkamai pagrįsti sprendimų. Todėl neretai būna, kad jie tik nukopijuoja praktiką, o nepateikia argumentų, kurie reikalingi konkrečiai bylai*<...>“, vertintini kaip netoleruoti ir yra nesuderinami su teisėjams keliamais etikos reikalavimais. Iš minėto straipsnio turinio matyti, kad teisėja I. Š. kalba visų teisėjų vardu bei sudaro prielaidas viešai nuomonei, kad situaciją teismuose taip pat vertina bei atitinkamai juose elgiasi visi teisėjai, t. y. tinkamai nepagrindžia sprendimų, tik nukopijuoja praktiką, nepateikia argumentų, kurie reikalingi konkrečiai bylai, kas nėra niekuo pagrįsta.

Kaip jau minėta, teisėjas privalo vengti bet kokių nepagrįstų vertinimų, pasisakymų, kuriais gali būti kompromituojama teismų sistema, kolegų teisėjų darbas vykdamas teisingumą. Komisijos nuomone, teisėja I. Š., viešai pasisakydama apie sprendimų priėmimą ir jų surašymą, turėjo elgtis korektiškiau, atsakingai vertinti savo pasisakymų esmę ir reikšmę. Manytina, kad teisėja, kalbėdama apie teisėjų darbą, t. y. teisingumo vykdymą, elgėsi nekorektiškai pateikdama nepagrįstas išvadas visų Lietuvos Respublikos teisėjų atžvilgiu. Šie teisėjos I. Š. veiksmai nesuderinami su teisėjų etika. Atkreiptinas dėmesys, kad konkretaus teisėjo elgesio modelis įvairiose situacijose formuoja visuomenės nuomonę apie teisingumo vykdymą, turi įtakos pasitikėjimui visa teismų sistema. Darytina išvada, kad teisėja I. Š. savo nekorektiškais, visų teisėjų vardu išsakytais viešais pasisakymais apie netinkamą teisėjo darbo funkcijų vykdymą pakenkė teismų sistemos ir teisėjų reputacijai.

Komisija, atsižvelgdama į aukščiau išdėstytus motyvus, daro išvadą, kad yra požymių, jog teisėja I. Š. pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus pagrindinius teisėjų elgesio principus, o būtent: padarumo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 punktai), pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1, 2 punktai) ir solidarumo principus (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas). Toks teisėjos elgesys vertintinas kaip žeminantis teisėjo vardą bei kenkiantis teisminės valdžios autoritetui, o tai sudaro teisėjos drausminės atsakomybės pagrindą.

VMAT pirmininko papildomame teikime taip pat nurodoma, kad 2021 m. kovo 20 d. dienraštyje „www.lrytas.lt“ publikacijoje „Apie teismų užkulisius prabilusią teisėją sekė šnipų akys, bet ji nepabūgo ir atvėrė dar daugiau bėdų“ teisėja I. Š. apibūdino šalies vadovo G. N. suburtą patarėjų komandą: <...> *Mums, teisėjams, susidaro įspūdis, kad Prezidento komanda – silpna. Ji nesupranta, ko mums reikia, kad teisėjų karjera vis dar priklausytų nuo principo „myli ar nemyli“ ... Gali būti, kad Prezidentūra nenori eiti į konfliktą su teismų sistemos vadovais, kuriems dabartinė situacija yra patogi*<...>. Šiame teikime, kaip teisėjų etikos reikalavimų nesilaikymas ir drausmės bylos teisėjai I. Š. vienas iš iškėlimo pagrindų nurodoma tai, kad anot pareiškėjo, teisėja I. Š. šalies vadovo, t. y. Prezidento, suburtą patarėjų komandą apibūdino kaip silpną.

Vertindama teikimo pagrįstumą šioje dalyje, Komisija pažymi, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos 33 straipsnis laiduoja piliečiams teisę kritikuoti valstybės įstaigų ir pareigūnų darbą, apskųsti jų sprendimus. Draudžiama persekioti už kritiką. Komisijos nuomone, tai, kaip teisėja I. Š. vertina Lietuvos Respublikos Prezidentūros Teisės grupės darbą, jei šis vertinimas nepažeidžia padarumo, dalykiškos kritikos rėmų, negali būti pagrindas kelti jai drausmės bylą. Kaip matyti iš teksto turinio šioje dalyje, teisėja I. Š. pateikia savo svarstymus, tekste vartojami žodžiai „gali būti“, o ne teikiamos išvados, konstatuojami faktai. Teisėjos išsakytą asmeninę nuomonę šioje straipsnio dalyje nėra nekorektiška ar žeminanti Lietuvos Respublikos Prezidento Teisės grupės darbuotojus. Tačiau Komisija atkreipia teisėjos I. Š. dėmesį į tai, kad teisėja negali ir neturi teisės kalbėti visų teisėjų vardu, nes šiuo konkrečiu atveju išsako savo asmeninę nuomonę, poziciją šiuo klausimu. Apibendrinant konstatuotina, kad valdžios institucijų kritika yra galima ir iš teisėjo pozicijos, jei ji atitinka korektiškos, dalykiškos kritikos reikalavimus. Teikime nurodyta aplinkybė, jog tai, kad teisėja I. Š. Prezidento komandą, būtent

taip nurodyta straipsnyje, vertina, jos nuomone, kaip silpną, savaime teisėjų etikos reikalavimų nepažeidžia.

Dėl teisėjos I. Š. viešų pasisakymų socialiniame tinkle „Facebook“

Nagrinėjamu atveju Komisijos prašoma įvertinti, ar teisėjos I. Š. veiksmuose nėra drausminės atsakomybės požymių, t. y. prašoma įvertinti, ar yra pagrindas pripažinti, kad teisėja bendraudama socialiniame tinkle „Facebook“ ir viešai reikšdama savo nuomonę pažeidė Teisėjų etikos kodekso taisykles.

Komisija vadovaudamasi visuotinai pripažintomis nuostatomis, kad teisėjas gali naudotis saviraiškos laisve ir teise kritikuoti, šiuo atveju pabrėžia, kad teisėjai turi teisę dalyvauti diskusijose tobulinant teisės aktus, turi teisę išsakyti savo argumentuotą kritiką dėl teismo problemų, darbo krūvio, siekdami gerinti teisėjų darbo sąlygas ir pan. Naudodamiesi šiomis teisėmis ir laisvėmis, teisėjai gali dalyvauti įvairiomis bei moderniausiomis formomis rengiamuose forumuose, naudotis internetu ir socialinių tinklų, tokių kaip „Facebook“ ir kitų, galimybėmis. Tačiau, pasirinkdami diskusijos vietą, formą, pasisakymo argumentus ir jų pateikimo būdus, teisėjai turi atsižvelgti į tai, kad visais atvejais privalo būti laikomasi teisėjų etikos principų ir nenukentėti teisėjo profesijos garbė bei prestižas.

Teisėjų etikos kodekso įtvirtinti pagarbos žmogui, padorumo ir pavyzdingumo principai reikalauja, kad kiekvienas teisėjas turi gerbti žmogų, jo teises ir laisves (Teisėjų etikos kodekso 6 straipsnio 1 punktą), būti nepriekaištingos reputacijos ir ją saugoti, darbinėje ir kitoje viešojoje veikloje bei privačiame gyvenime elgtis sąžiningai, korektiškai, mandagiai ir garbingai, netoleruoti asmens įžeidinėjimo ar žeminimo, nemenkinti kitų bendradarbių darbo, elgtis su jais bei kitais asmenimis pagarbiai, nereikšti niekam paniekos, neįžeidinėti, neplūsti, nevartoti smurto, kitaip savo elgesiu nežeminti teisėjo ir teismų vardo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 1, 3, 4, 5 ir 7 punktai), profesinėje veikloje ir privačiame gyvenime savo elgesiu, kalba, drausme, išvaizda rodyti pavyzdį, laikydamasis visuotinai pripažintų moralės normų ir etikos reikalavimų nežeminti teisėjo vardo, saugoti savo profesijos garbę ir prestižą (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1, 2 punktai).

Komisija, vertindama teisėjos I. Š. elgesį, pažymi, kad teisėjams yra keliami aukštesni elgesio standartai nei kitiems asmenims, todėl teisėjas neturi menkinti kitų asmenų, kurie atlieka savo pareigas ir turi rodyti jiems deramą pagarbą. Teisėjas savo, kaip Lietuvos Respublikos piliečio, teises ir pareigas turi įgyvendinti taip, kad būtų laikomasi Teisėjų etikos kodekso. Kiekvienas teisėjas turi būti nepriekaištingos reputacijos, kuri, be kita ko, reikalauja, kad teisėjas elgtųsi pavyzdingai, korektiškai ir santūriai. Taip pat teisėjas turi elgtis taip, kad savo poelgiu nepažemintų teisėjo vardo. Viešai reikšdamas savo nuomonę ar kritiką, teisėjas turi apgalvoti savo žodžius ir dėl jų galinčius kilti padarinius. Kaip jau minėta, teisėjas privalo grįsti savo pasisakymus neutralumu, korektiškumu, mandagumu ir santūrumu, kad būtų išlaikyta atitinkama pusiausvyra tarp laisvės ir nuomonės reiškimo ir teisėjo pareigų kilnumo išsaugojimo.

Kaip numatyta Bangaloro teisėjų elgesio principuose, teisėjas turi užtikrinti, kad jo elgesys protingo stebėtojo požiūriu yra nepriekaištingas; teisėjo veiksmai ir elgesys turi patvirtinti žmonių tikėjimą teismų sistemos garbingumu (garbingumo principo taikymas). Savo veikloje teisėjas turėtų vengti netinkamą arba neigiamą nuomonę sudarančio elgesio. Teisėjas, kaip ir kitas pilietis, turi teisę į žodžio laisvę, turi teisę kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, tačiau naudodamasis šiomis konstitucinėmis teisėmis teisėjas visada turi elgtis taip, kad išsaugotų savo pareigų orumą, teismų nešališkumą ir nepriklausomumą (teisingumo principo taikymas).

Pažymėtina, kad siekiant užtikrinti teisėjų dalyvavimą socialiniuose tinkluose, 2020 m. Dohoje tarptautiniame susitikime teisėjų etikos klausimais buvo priimtose Rekomendacijos „Dėl teisėjų dalyvavimo socialiniuose tinkluose“. Rekomendacijose nurodyta, kad teisėjams neturėtų būti draudžiama deramai bendrauti socialiuose tinkluose, tačiau teisėjai, bendraudami socialiniuose tinkluose, turėtų išlaikyti savo teisminės institucijos moralinį autoritetą, sąžiningumą, orumą ir garbingumą. Teisėjo bendravimas socialiniuose tinkluose gali turėti įtakos visuomenės suvokimui apie visus teisėjus ir pasitikėjimui teismų sistemomis apskritai. Rekomendacijose pažymėta, kad

nors teisėjai, kaip ir kiti piliečiai, turi teisę į saviraiškos, tikėjimo, susivienijimo ir susirinkimo laisvę, jie visais atvejais turėtų elgtis taip, kad išsaugotų savo pareigų orumą, teismų nešališkumą bei nepriklausomumą. Taip pat teisėjai turi laikytis visų profesinės etikos standartų. Rekomendacijose akcentuojama, kad teisėjai turėtų rinktis atsargų toną ir kalbą, elgtis profesionaliai ir apdairiai. Teisėjas turėtų apsvarstyti kiekvieną socialinių tinklų turinio elementą (pvz., pranešimus, komentarus apie pranešimus, būsenos atnaujinimus, nuotraukas ir kt.) ir galimą jo poveikį teismo orumui, jei atitinkamas elementas būtų paviešintas. Lygiai taip pat atsargiai derėtų atsakyti į kitų asmenų įkeltą socialinių tinklų turinį. Taip pat teisėjai su kitais asmenimis turėtų elgtis oriai ir pagarbiai, socialiniuose tinkluose nemenkinti kitiems asmenims kylančio susirūpinimo ir nesidalinti pastabomis, kurios diskriminuoja bet koku draudžiamu pagrindu.

Komisija, išnagrinėjusi teikimo medžiagą, nustatė, kad teisėja I. Š. 2020 m. liepos 17 d. bei 2020 m. gegužės 25 d. savo socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje išplatino tekstą bei komentarą, susijusį su Teisėjų garbės teismo priimtu sprendimu savo kolegės teisėjo M. S. atžvilgiu. Komisija vertina, kad teisėjos I. Š. išsakytos frazės 2020 m. liepos 17 d. tekste: *<...>Tą pačią dieną 9 val. buvo skelbiamas sprendimas ir mano kolegės byloje. Mano kolega kaip lojalus, savas teisėjas gavo blic procesą su atitinkamu sprendimu, jo sprendimas buvo paskelbtas viešai, jį galėjo išklaudyti bet kas. Jo paskelbimui buvo iš anksto pasiruošta – pranešimai spaudai, interviu žurnalistam, padėkos su ašarom akyse ir t. t. Mano procesas užtruko metus laiko, sprendimas buvo paskelbtas galima sakyti slapta – nuotoliniu būdu, kad jau tik niekas nieko apie tai nežinotų ir neduok Dieve dar čia kažkoks nesusipratimas maišysis po kojų ar drįs paverkšlenti kokiam žurnaliūgai....Tokie driskiai kaip aš garbės neturi. Privilegiją į garbę turi tik elitas. Tyčiotis iš teisėjo galima, tai teismo pirmininko diskrecija<...>*, taip pat šiame tekste esantys teiginiai *<...>Nuo pat 2016 metų dirbu vienu didžiausiu krūviu, atsitiktine tvarka man skiriama vieni didžiausi bylų krūviai. Šiuo metu mano bylų likutis 60 vienetų, t. y. šiuo metu aš turiu 60 nagrinėjamų bylų<...>*, 2020 m. gegužės 25 d. komentaro teiginiai: *<...> teisėjas M. S. važiavo į darbą. Su kvapu ir su promilėm, tai rodo kad darbe jaučiasi pakankamai drąsiai. Jis M. draugas, lojalus, savas teisėjas, gal todėl ir nebijojo važiuoti į darbą - kur reikalavimai girtumui skirtingai nei prie vairo, yra 0 promilių, su kvapu ir su promilėmis<...>*, yra nesuderinami su teisėjo etika.

Komisija daro išvadą, kad teisėja I. Š. asmeninėje socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje savo viešais pareiškimais apie Teisėjų garbės teismą, teismo pirmininką bei savo kolegą teisėją diskredituoja teismų sistemą, menkina visuomenės pasitikėjimą teismų savivaldos institucijomis, teismų pirmininkais ir teisėjais. Iš teisėjos I. Š. viešų komentarų pašaliniam stebėtoju susidaro įspūdis, kad teisėjo, kuris apibūdinamas kaip „*lojalus, savas*“, padarytą pažeidimą toleruoja ne tik teismo pirmininkas, bet ir Teisėjų garbės teismas. Nors vertinant visos publikacijos kontekstą galima suprasti, kad šiais teiginiais buvo siekiama išryškinti asmeninę nuoskaudą, susijusią su teisėjos I. Š. sprendimu Teisėjų garbės teisme, Komisija pabrėžia, kad teisėja, atsižvelgdama į savo užimamas pareigas, turėjo pasirinkti santūresnes išraiškos priemones. Tokios frazės kaip „*tyčiotis iš teisėjo galima, tai teismo pirmininko diskrecija*“, apibūdinimai „*driskiai, žurnaliūga*“ nesuderinami su teisėjo orumu, dalykiškumu. Išsakydama kritiką, teisėja turėjo veikti dalykiškai ir profesionaliai, nemenkindama kitų asmenų. Komisijos vertinimu, teisėjos I. Š. viešai išsakyti aukščiau nurodyti teiginiai skatina visuomenės nepasitikėjimą teismais.

Vertinant teisėjos I. Š. pasisakymus apie savo darbo krūvį bei turimą nagrinėjamų bylų skaičių, Komisija daro išvadą, kad šie teisėjos pasisakymai viešoje erdvėje, Komisijos nuomone, nesudaro pagrindo konstatuoti, kad buvo pažeisti teisėjų etikos principai. Teisėjos I. Š. ir Vilniaus miesto apylinkės teismo administracijos ginčas, nesutarimai, išsiskiriančios pozicijos dėl darbo krūvio ar jo apskaičiavimo nėra Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nagrinėjimo kompetencija. Komisijos nuomone, teismo pirmininko teikime pateiktas vertinimas, kad tokiu būdu, t. y. išsakant teisėjai savo nuomonę, jog ji teisme dirba vienu didžiausių krūvių, teisėja I. Š. siekė diskredituoti, sumenkinti tiek teismų sistemą, tiek teismo administraciją, yra perteklinis. Teisėjų etikos taisyklių pažeidimo šioje dalyje Komisija neįžvelgia.

Taip pat Komisija nustatė, kad teisėja I. Š., savo „Facebook“ paskyroje 2020 m. liepos 17 d. įdėjusi pirmiau minėtą tekstą, toleruoja po šiuo tekstu kitų „Facebook“ vartotojų įžeidus turinio komentarus, kurie adresuoti tiek konkrečioms teisėjams, tiek visai teismų bendruomenei. Nustatyta,

kad vartotoja V. S. (buvusi Vilniaus miesto apylinkės teismo posėdžių sekretorė) teisėja, dėl kurio pasisakyta teisėjos I. Š. komentare, vadina „apsisnarglėjusiu“, kitus teisėjus vadina „sielos ubagai“, „išsigimėliais“. Tačiau teisėja I. Š. ne tik kad toleruoja, bet dar ir pažymi komentarus kaip patikusius.

Komisija mano, kad toks nepagarbių komentarų toleravimas teisėjos paskyroje, kurioje yra daugiau nei 1500 sekėjų ir virš 450 stebinčių asmenų, tarp kurių yra tiek teisėjų, tiek kitų visuomenės veikėjų, žiniasklaidos atstovų, menkina ir žemina teisėjų garbę ir orumą, rodo jiems nepagarbą ir neatitinka Teisėjų etikos kodekso reikalavimų. Komisija pažymi, kad teisėjas, kuris dalyvauja diskusijoje, turi veikti dalykiškai ir profesionaliai, nemenkindamas kitų asmenų. Komisija vertina, kad teisėjos I. Š. nepagarbių komentarų toleravimas nebuvo reikalingas diskusijos požiūriu ir rodo nepagarbą teisėjams. Komisijos nuomone, teisėjas privalo vengti bet kokių nepagrįstų vertinimų, kuriais gali būti kompromituojama teismų sistema, kolegų teisėjų darbas vykdamas teisingumą. Komisija konstatuoja, kad nepagarbių komentarų toleravimas nederamas ir teisėjų etikos požiūriu yra nepriimtinas. Nepagarbių komentarų toleravimas visuomenėje suprantamas ir interpretuojamas neigiamai, todėl pripažintinas kaip neatitinkantis teisėjų etikos korektiškumo, santūrumo ir pavyzdingumo reikalavimų.

Komisija, išnagrinėjusi teikimą, taip pat nustatė, kad teisėja I. Š. savo „Facebook“ paskyroje įdėjusi straipsnį apie teisėją, kurio drausmės byla išnagrinėjo Teisėjų garbės teismas, viešuose komentaruose su kitais asmenimis diskutuoja ir viename iš komentarų nurodo, kad „čia yra baisūs dalykai, apie ką čia jie rašo. Ir jie taip pat puikiai apibūdina mūsų bendruomenę – prasisiekėliai, savanaudžiai karjeristai, egoistai, lipantys kitiems per galvas, abejingi kitų likimui, be principų ir sąžinės. Nereikia manyti, kad mes tik tarpusavyje tokie. Bylose su žmonėmis mes lygiai tokie patys, tik veidmainystės daugiau“.

Kaip jau minėta aukščiau, viešai reikšdamas savo nuomonę, teisėjas visada turi jausti atsakomybę, apgalvoti savo sakomų žodžių reikšmę ir dėl išstartų žodžių galinčias kilti pasekmes. Šiuo atveju teisėja I. Š., viešai reikšdama savo nuomonę, komentuodama ir vertindama įvykius rašo nesantūriai, nemandagiai, nekorektiškai, netaktiškai, nepagarbiai ir net užgauliai. Aukščiau pateiktame tekste teisėjai apibūdinami epitetais „prasisiekėliai, savanaudžiai karjeristai, egoistai, lipantys kitiems per galvas, abejingi kitų likimui, be principų ir sąžinės“. Teisėja I. Š. tekste teigia, kad „bylose teisėjai lygiai tokie patys, tik veidmainystės daugiau“. Akivaizdu, kad tokie teisėjos pasisakymai viešoje erdvėje rodo, kad teisėja viešai reiškia panieką teisėjams, teisėjų bendruomenei. Tokie viešai išsakyti teiginiai skatina nepasitikėjimą teismų sistema bei ją sudarančiais teismais, kaip vieninteliu teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdančiu subjektu, diskredituoja teismų sistemos ir ją sudarančių teismų, kaip valstybės valdžios, autoritetą, pasitikėjimą teismais, kuris yra kertinis teisinės demokratinės valstybės pamatas ir privalo būti gerbiamas bei stiprinamas. Komisija pažymi, kad tokie teisėjos I. Š. pasisakymai yra etiškai neleistini, neatitinka teisėjo etikos reikalavimų ir kenkia teismų sistemos garbei bei prestižui.

Išanalizavusi ir įvertinusi teikimo medžiagą, Komisija apibendrintai konstatuoja, kad teisėja I. Š., bendraudama socialiniame tinkle „Facebook“ bei viešai reikšdama nuomonę apie tariamai netinkamą teismų pirmininkų, teismų savivaldos institucijų darbą, išsakydama neigiamą nuomonę apie teismus ir teisėjų bendruomenę, taip pat toleruodama nepagarbius komentarus, kuriais apibūdinami teisėjai, pažeidė Teisėjų etikos kodekso pagarbos žmogui (Teisėjų etikos kodekso 6 straipsnio 1 punktą), padarumo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3, 4, 5 ir 7 punktai) ir pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1, 2 punktai) principų reikalavimus. Toks teisėjos I. Š. elgesys vertintinas kaip žeminantis teisėjo vardą bei kenkiantis teisminės valdžios autoritetui, o tai sudaro teisėjos drausminės atsakomybės pagrindą.

Dėl teisėjos I. Š. veiksmų nusišalinant nuo baudžiamosios bylos Nr. 1-129-827/2020 nagrinėjimo

Komisija, spręsdama, ar yra pagrindas teisėjai I. Š. kelti drausmės bylą, teikime nurodytus teisėjos veiksmus vertina pagal tai, ar jos veiksmai ir sprendimai, nusišalinant nuo

baudžiamosios bylos Nr. 1-129-827/2020 (teisminio proceso Nr. 1-02-6-00005-2016-3) nagrinėjimo, atitiko Teisėjų etikos kodekso taisykles.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje garantuotos žmogaus teisės turėti nešališką ginčo arbitražą, tai būtina nešališko ir teisingo bylos išnagrinėjimo sąlyga (Konstitucinio Teismo 1999 m. gruodžio 21 d. nutarimas, 2014 m. kovo 10 d. sprendimas). Teisėjo ir teismų nepriklausomumas yra suprantamas ir kaip jų nešališkumas. Teisėjas, nagrinėdamas bylas, turi būti nešališkas, vadovautis tik Konstitucija ir įstatymais. Teisėjo tvirta nešališkumo nuostata, jo procesiniai sprendimai ir veiksmai, atliekami laikantis įstatymuose nustatytų reikalavimų, teisėjų etikos taisyklių, konkrečių bei realių priekaištų dėl teisėjo šališkumo nebuvimas garantuoja teisingą teisinio ginčo išsprendimą ir tokią nuostatą paprastai suteikia proceso šalims ir kitiems asmenims.

Bangaloro teisėjų elgesio principai, be kita ko, įtvirtinantys ir nešališkumo principą, nustato, kad nešališkumas yra labai svarbus tinkamam teisėjo pareigų vykdymui. Nešališkumo principo įgyvendinimas taikytinas ne tik teismo sprendimui, bet ir sprendimo priėmimo procesui. Teisėjas savo pareigas vykdo be palankumo, šališkumo ar išankstinio nusistatymo. Teisėjas savo elgesiu teisme ir už jo ribų turi išsaugoti bei sustiprinti visuomenės, teisės profesijos atstovų ir bylos šalių pasitikėjimą teisėjo ir teismų nešališkumu. Teisėjas turi elgtis taip, kad sumažintų atvejų, kai jį reikia nušalinti nuo bylos nagrinėjimo arba sprendimo priėmimo, skaičių (nešališkumo principo taikymas).

Teisėjo nešališkumo principo veikimo procesinė garantija – įstatymuose nustatyta dalyvaujančių byloje asmenų teisė nušalinti teisėją bei teisėjo pareiga nusišalinti, jeigu jis pats tiesiogiai ar netiesiogiai suinteresuotas bylos baigtimi arba yra kitų aplinkybių, kurios kelia abejonių dėl jo nešališkumo (Baudžiamojo proceso kodekso 58 ir 59 straipsniai). Tais atvejais, kai egzistuoja aplinkybės, sudarančios pagrindą teisėjui nusišalinti, teisėjas privalo pranešti, kad jis pats nusišalina (Baudžiamojo proceso kodekso 59 straipsnis).

Komisija, išnagrinėjusi teikimo medžiagą, įvertinusi Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenis, baudžiamosios bylos Nr. 1-129-827/2020 garso įrašą bei teisėjos paaiškinimus, nustatė, kad teisėjai I. Š. 2019 m. liepos 10 d. buvo paskirta nagrinėti baudžiamoji byla Nr. 1-129-827/2020, kurioje vieną iš kaltinamųjų gynė teisėjos pažįstamas advokatas. 2019 m. spalio 31 d. 9:00 val. teismo posėdyje teisėja deklaravo, kad su šiuo advokatu yra pažįstami nuo ankstesnio darbo Vilniaus miesto 3 apylinkės teisme, tačiau su advokatu jokių kontaktų nepalaiko, laisvalaikiu nebendrauja. Proceso dalyviai teisėjai nušalinimo nepareiškė. Nepaisant to, posėdžio metu teisėja išsakydama šiuos argumentus: „...iš viešosios erdvės ir viso kito yra čia tokių visokių niuansų mūsų toje teisinėje sistemoje, tai sakau, aš tiesiog bijau, nes pavyzdžiui aš esu turėjusi tokią situaciją, kada net neturint, niekada neturėjau skundų, man vienoj byloj, na tiesiog ten taktika buvo, toks žmogus viską skundė ir tą patį K. skundė, parašė skundą, man pradėjo drausmės bylos procedūrą, tos drausmės bylos man neiškėlė, bet aš turėjau nusišalinti nuo bylos. Kada vidury proceso tau pradeda drausmės bylos procedūrą ir nieko neranda, tai man buvo, nu aš tokių praktikų nežinau. Tai vat šitoj vietoj, tiesiog aš atvirai ir sąžiningai sakau, kad šitoj vietoj suveikė mano „apsidraudėliškumas“ ir aš pabandyčiau nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, tam, kad pasitikrinti, nes aš galiu išnagrinėti bylą, čia dirbti labai daug ir įdėti labai daug darbo, o po to gali kažkas pasakyti, kad na žinot, negalėjot teisėja nagrinėt bylos ir reikia ją iš naujo nagrinėti ir dar man pagrasinti drausmės bylom. Tai irgi. Tai šitoj vietoj sakau, aš prisipažįstu, kad grynai noriu pasitikrinti, ar primininkas sutinka, vat sakysim įvertina mano tuos nusišalinimo motyvus, ar aš galiu nagrinėti bylą. Mano galva aš galiu, nes aš vieną bylą esu išnagrinėjusi ir išėjusi sprendimo ir toj byloj irgi tą patį padarysiu, grynai tam, kad pasitikrinti...“, vadovaudamasi Baudžiamojo proceso kodekso 58 straipsnio 1 dalies 4 punkto pagrindu nusprendė nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, priimdama 2019 m. spalio 31 d. nutartį.

Komisija dėl teikime nurodytų argumentų, susijusių su teisėjos I. Š. 2019 m. spalio 31 d. priimtos nutarties motyvų atitiktimi teisėjų etikos normoms, atkreipia dėmesį, kad procesinių sprendimų priėmimas ir jų motyvavimas yra teismo procesinė veikla, vykdoma teisingumą. Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnį, teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai; teisėjai ir teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi. Komisija pagal jai nustatytą kompetenciją neturi teisės kištis į teismo procesinę veiklą ir vertinti teisėjos I. Š. 2019 m. spalio 31

d. priimtos nutarties pagrįstumo ir teisėtumo, tai daroma procesine tvarka. Remiantis turimais duomenimis, nustatyta, kad VMAT pirmininko pavaduotojas M. R. 2019 m. lapkričio 5 d. nutartimi, nenustatęs objektyvių ar subjektyvių nešališkumo principo turinį sudarančių aplinkybių, netvirtino teisėjos I. Š. nusišalinimo nuo baudžiamosios bylos Nr. 1-2281-827/2019 nagrinėjimo.

Tačiau Komisija pabrėžia, jog teisėjo nepriklausomumas yra ne privilegija, o viena iš svarbiausių teisėjo pareigų, kylanti iš Konstitucijoje garantuotos žmogaus teisės turėti nešališką ginčo arbitražą. Todėl ne tik teisėjo konstitucinės ir kitos įstatyminės nepriklausomumo garantijos, bet ir teisėjo etiškas elgesys, kuris nagrinėjamu atveju susijęs su teisėjos I. Š. pasisakymais 2019 m. spalio 31 d. posėdžio metu, nusišalinant nuo baudžiamosios bylos Nr. 1-129-827/2020 nagrinėjimo, kaip vienas teisėjo profesionalumą įrodančių pagrindų, užtikrina visuomenės pasitikėjimą teismais ir teisingumu.

Komisija, nepaneigdama teisėjos I. Š. nepriklausomumo garantijų ir nevertindama teisėjos priimtų sprendimų pagrįstumo ir teisėtumo, atkreipia dėmesį, kad Teisėjų etikos kodekse įtvirtintas pavyzdingumo principas įpareigoja teisėją profesinėje veikloje ir privačiame gyvenime savo elgesiu, kalba, drausme, išvaizda rodyti pavyzdį, laikantis visuotinai pripažintų moralės normų ir etikos reikalavimų nežeminti teisėjo vardo; saugoti savo profesijos garbę ir prestižą; visada veikti profesionaliai ir humaniškai (14 straipsnio 1, 2 ir 7 punktai). Teisėjų etikos kodekse įtvirtintas pareigingumo principas įpareigoja teisėją savo pareigas atlikti nepriekaištingai, laiku, profesionaliai ir dalykiškai (15 straipsnio 3 punktas).

Komisija, vertindama situacijas dėl galimų teisėjų etikos pažeidimų, vadovaujasi taisykle, suformuota konstitucinės doktrinos, – teismai, būdami viena iš valstybės valdžią – teismine valdžią – įgyvendinančių, teisingumą vykdančių institucijų, turi veikti taip, kad visuomenė jais pasitikėtų. Pabrėžtina, kad visuomenės pasitikėjimą teismais lemia įvairūs veiksniai, *inter alia* teisėjų kvalifikacija, jų profesionalumas, sugebėjimas spręsti bylas vadovaujantis ne tik įstatymu, bet ir teise, tinkamo teisinio proceso užtikrinimas.

Kaip jau minėta, teisėjui yra keliami aukštesni elgesio standartai nei kitiems asmenims. Tiek eidamas tiesiogines pareigas, tiek laisvu nuo pareigų atlikimo metu jis turi vadovautis Teisėjų etikos kodekse įtvirtintais principais bei laikytis Kodekse nustatytų teisėjų etikos taisyklių. Kiekvienas teisėjas turi būti nepriekaištingos reputacijos, o tai, be kita ko, reiškia, kad teisėjas turi elgtis korektiškai, padoriai, pavyzdingai. Teisėjas net ir sudėtingose, konfliktinėse situacijose turi išlaikyti kantrybę, bendrauti dalykiškai, nevartoti žodžių ar formuluočių, dėl kurių gali kilti tam tikrų interpretacijų, dviprasmybių. Kalbėdamas teisėjas visada turi apgalvoti savo sakomų žodžių reikšmę ir vengti su bylos nagrinėjimu nesusijusių dalykų bei asmeninių vertinimų. Teisėjas visose situacijose turi elgtis ir kalbėti taip, kad būtų išsaugotas geras teisėjo vardas ir nepakenkta teismo autoritetui.

Komisija, įvertinusi teikimo medžiagą bei 2019 m. spalio 31 d. teismo posėdžio garso įrašą, konstatuoja, kad teisėja I. Š., pirmininkaudama 2019 m. spalio 31 d. teismo posėdžiui baudžiamojoje byloje Nr. 1-129-827/2020, vadovaudama bylos nagrinėjimui, (Baudžiamojo proceso kodekso 241 straipsnis) nukrypo nuo bylos esmės, dėstydamas argumentus dėl nusišalinimo šioje byloje nebuvo dalykiška, dėstė nusišalinimo argumentus, nurodydamas, jog nusišalina nuo baudžiamosios bylos Nr. 1-129-827/2020 nagrinėjimo „*grynai tam, kad pasitikrinti*“.

Komisija konstatuoja, kad teisėja I. Š. bendraudama teismo posėdyje su proceso dalyviais, žodžiu argumentuodama savo nusišalinimo motyvus, turėjo elgtis profesionaliai ir dalykiškai, atsakingiau vertinti savo pasisakymų reikšmę ir nevartoti žodžių ar formuluočių, dėl kurių gali kilti tam tikrų interpretacijų, dviprasmybių. Teisėja I. Š., teismo posėdžio metu išsakydama argumentus dėl nusišalinimo nuo bylos nagrinėjimo, nebuvo pakankamai profesionali ir dalykiška.

Atsižvelgusi į nustatytas aplinkybes, Komisija daro išvadą, kad teisėjos I. Š. elgesys nusišalinant nuo baudžiamosios bylos Nr. 1-129-827/2020 nagrinėjimo yra nesuderinamas su teisėjams keliamais ypač aukštais etikos standartais ir yra požymių, jog teisėja I. Š. pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1, 2, 7 punktai) bei pareigingumo (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 3 punktas) principus. Toks teisėjos I. Š. elgesys

vertintinas kaip žeminantis teisėjo vardą bei kenkiantis teisminės valdžios autoritetui, ir tai sudaro teisėjos drausminės atsakomybės pagrindą.

Dėl teisėjos I. Š. pareigos informuoti apie teismo procesą, kuriame ji yra proceso šalis, nevykdymo

Nagrinėjamu atveju Komisijos prašoma įvertinti, ar teisėjos I. Š. veiksmuose nėra drausminės atsakomybės požymių, kuomet teisėja nevykdė pareigos, įtvirtintos Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje, įpareigojančios teisėją raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame teisėjas yra proceso šalis.

Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalis nustato, kad teisėjas privalo raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesus, kuriuose tas teisėjas yra proceso šalis. Teisėjas taip pat privalo raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame to teisėjo sutuoktinis, vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai), broliai, seserys (įbroliai, įseserės), taip pat jo sutuoktinio vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai), broliai, seserys (įbroliai, įseserės) yra proceso šalis, jei byla teisinga teismui, kuriame jis dirba teisėju. To paties straipsnio 6 dalyje įtvirtinta, kad už teisėjo pareigų nevykdymą teisėjas atsako Teismų įstatyme nustatyta tvarka.

Teismų įstatyme įtvirtintas reikalavimas teisėjui pranešti teismo pirmininkui raštu apie teismo procesą, kuriame jis yra proceso šalis, yra ne savitikslis, o skirtas užtikrinti, kad nekiltų jokių abejonių dėl atitinkamos teisėjo pareigos įvykdymo. Sutiktina, kad nustačius, jog Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos pažeidimas konkrečiu atveju pasireiškė tik pranešimo formos nesilaikymu, toks pažeidimas turėtų būti pripažintinas formaliu, kadangi jis pats savaime netrukdo pasiekti tikslų, kurių siekiama Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalies nuostatomis. Tačiau, kilus klausimui dėl Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos įvykdymo, būtent teisėjas, nesilaikęs įstatymo reikalaujamos rašytinės pranešimo formos, privalo įrodyti, kad teismo pirmininkas apie atitinkamą teismo procesą (procesus) buvo informuotas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 10 d. nutartis byloje Nr. GT1-1/2020).

Komisija, išnagrinėjusi teikimą, įvertinusi Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO duomenis, teisėjos I. Š. paaiškinimus, nustatė, kad Vilniaus apygardos administraciniame teisme buvo nagrinėjama administracinė byla Nr. I2-1017-484/2020 pagal pareiškėjos I. Š. skundą atsakovams Pretendentų į teisėjus atrankos komisijai bei Nacionalinei teismų administracijai. Vilniaus apygardos administracinis teismas 2020 m. balandžio 22 d. sprendimu pareiškėjos skundą ir patikslintą skundą atmetė. Teisėja I. Š. apeliaciniu skundu kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą, prašydama panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020 m. balandžio 22 d. priimtą sprendimą. Nustatyta, kad ši administracinė byla Nr. A-1521-261/2021 Lietuvos vyriausiam administraciniame teisme dar nebaigta. Tačiau teisėja I. Š. jokia forma (nei raštu, nei žodžiu) nebuvo informavusi teismo pirmininko apie su ja susijusius teisinius procesus.

Komisijos nuomone, teisėjos I. Š. teiginiai dėl to, kad administracinė byla nagrinėjama ne bendros kompetencijos, o administraciniame teisme, nepaneigia fakto, kad teisėja nevykdė imperatyvios pareigos raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame ji yra proceso šalis.

Vadovaudamasis pareigingumo principu teisėjas privalo nepažeisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos, tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų; savo pareigas atlikti nepriekaištingai, laiku, profesionaliai ir dalykiškai (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnis 1, 3 punktai).

Komisijos vertinimu, nustačius aplinkybes, jog teisėja I. Š., turėdama Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatytą imperatyvią pareigą, įpareigojančią teisėją raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis, šios pareigos nevykdė – teismo pirmininko raštu neinformavo apie su ja susijusius teisinius procesus, darytina išvada, kad teisėja I. Š. pažeidė Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalį, tokiu būdu aiškiai aplaidžiai atliko savo, kaip teisėjos, pareigas.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija konstatuoja, kad teisėja I. Š. nesilaikė Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 1 ir 3 punktuose įtvirtinto pareigingumo principo reikalavimų. Toks teisėjos

I. Š. elgesys nesuderinamas su geru teisėjo vardu ir kenkia teismo autoritetui, ir tai sudaro teisėjos drausminės atsakomybės pagrindą.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, vadovaudamasi Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 2 punktu, 84 straipsniu, Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų 44.1 punktu,

nusprendžia:

iškelti drausmės bylą Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjai I. Š. ir perduoti ją nagrinėti Teisėjų garbės teismui.

Sprendimas neskundžiamas.

Komisijos pirmininkė

Sigita Jokimaitė

Komisijos nariai

Tomas Berkmanas

Veslava Ruskan

Urmila Valiukienė

Snieguolė Matulienė

Liudas Ramanauskas